

INTERNATIONAL COMMITTEE FOR OCTOBER 17

"Wherever men and women are condemned to live in extreme poverty, human rights are violated. To come together to ensure that these rights be respected is our solemn duty." Father Joseph Wresinski

Verklaring van Villarceaux van het Internationaal Comité voor 17 oktober

Afgegeven aan het einde van zijn 11e tweejaarlijkse bijeenkomst in juni 2026

1. Wij, leden van het Internationaal Comité voor 17 oktober, samen met leden van de Algemene Vergadering van ATD Vierde Wereld, zijn van 2 tot 6 juni 2026 bijeengekomen in Villarceaux in de regio Parijs om onze solidariteit te betuigen met mensen die in armoede leven, onze gezamenlijke vastberadenheid te bekrachtigen om de stilte rond de diepere oorzaken van armoede te doorbreken, en een actieplan te ontwikkelen ter bevordering van de grondgedachte van 17 oktober de Werelddag voor het Overwinnen van Armoede/Internationale Dag voor de uitbanning van armoede. Op vrijdag 5 juni 2026 verzamelden we ons bij de oorspronkelijke 17 oktober-herdenkingssteen, die in 1987 door Joseph Wresinski werd onthuld in aanwezigheid van honderdduizend mensen op het Trocadero-plein voor de mensenrechten in Parijs. We bevestigden opnieuw onze toewijding aan de tekst die in de steen is gegraveerd: "Overal waar mannen en vrouwen veroordeeld zijn tot een leven in extreme armoede, worden de mensenrechten geschonden. Het is onze plichtige plicht om samen te komen om ervoor te zorgen dat deze rechten worden gerespecteerd." En bij het opstellen van deze verklaring hebben we teruggegrepen op de eerdere verklaringen van het Comité – Gorée (2024), Parijs (2022), Méry-sur-Oise (2020) en Rome (2018) – en beloven ons best te doen om een einde te maken aan armoede in al haar vormen, zowel de zichtbare als de verborgen dimensies, met inbegrip van het beëindigen van sociale en institutionele mishandeling.

2. Wij stellen dat:

- a. Armoede wordt veroorzaakt en in stand gehouden door beleidskeuzes, ongelijke machtsverhoudingen, discriminerende normen en institutionele praktijken die mensen het daadwerkelijke genot van hun mensenrechten ontzeggen;
- b. Armoede blijft bestaan, zowel in rijke als in arme landen, vanwege I) diepgewortelde discriminatie; II) ontkrachtende en ontmenselijkende sociale, politieke en economische systemen; en III) het ontzeggen van toegang tot middelen, erkenning, rechten en zeggenschap. Deze factoren maken het voor de meest achtergestelde onmogelijk om zich te bevrijden van de ketenen van ellende.
- c. Armoede kan worden overwonnen. Dit vereist meer dan alleen programma's voor armoedebestrijding. Het vereist het gezamenlijk vormgeven van beleid met mensen die in armoede leven, wier kennis en ervaring onmisbaar zijn voor rechtvaardigheid, vrede en democratie; de transformatie van structuren die uitsluiting in de hand werken; de herverdeling van macht en middelen; de bescherming van de maatschappelijke ruimte; en de versterking van openbare diensten en sociale bescherming.

3. Wij herinneren aan de recente Politieke Verklaring van Doha (november 2025) en de belofte van regeringen om actie te ondernemen om een rechtvaardige, inclusieve, billijke en duurzame wereld op te bouwen, waarbij de onderliggende en structurele oorzaken van armoede, sociale uitsluiting en onveiligheid worden aangepakt in overeenstemming met het internationaal recht, met inbegrip van mensenrechtenverplichtingen.

4. Wij constateren met grote bezorgdheid dat wij leven in een wereld die onrechtvaardig, ongelijk en onveilig is; een wereld waar discriminatie, sociale uitsluiting en menselijk leed wijdverbreid zijn. Een op de vijf kinderen jonger dan vijf jaar is niet officieel erkend door middel van geboorteaangifte. Een op de vijf kinderen leeft in extreme armoede.¹ Hoewel er genoeg voedsel en middelen zijn om iedereen een waardig leven te bieden lijden grote delen van de mensheid dagelijks honger en leven ze in ondraaglijke omstandigheden. Twee derde van de wereldwijde beroepsbevolking bestaat uit informele werknemers zonder werkzekerheid of fatsoenlijke arbeidsomstandigheden, en bijna de helft van de wereldbevolking heeft geen sociale bescherming.²

5. Wij veroordelen het bestaan van deze wijdverbreide armoede en het daaruit voortvloeiende menselijk leed naast de extreme materiële rijkdom. Sinds 2020 is het vermogen van miljardairs met 81% ³ toegenomen. De twaalf rijkste mensen ter wereld bezitten meer vermogen dan de armste helft van de mensheid. ⁴ Wij veroordelen de toenemende concentratie van economische en politieke invloed, onder meer via media-eigendom, lobbyen, campagnefinanciering en de verzwakking van de democratische verantwoordingsplicht – waarbij dit laatste een hoofdoorzaak is van de verspreiding van corruptie en de daaruit voortvloeiende toename van mensenrechtenschendingen. Verder veroordelen wij krachtig de beleidskeuzes die ervoor zorgen dat het vermogen van miljardairs en de bedrijfswinsten omhoogschieten, terwijl de begrotingsruimte wordt verkleind die financiert openbare diensten, officiële ontwikkelingshulp en op waarden gebaseerde multilaterale en verantwoordingssystemen.

6. Wij nemen met grote bezorgdheid kennis van de snelle opmars van kunstmatige intelligentie, die zowel ongekende kansen als aanzienlijke risico's met zich meebrengt. Vanuit het oogpunt van de mensenrechten mag technologische vooruitgang niet ten koste gaan van het recht op werk, sociale bescherming, een behoorlijke levensstandaard en menselijke waardigheid. De voordelen van innovatie moeten eerlijk worden verdeeld, met name onder degenen die nu al kwetsbaar zijn voor armoede en sociale uitsluiting.

7. Wij zijn verontwaardigd over de systematische schendingen van de mensenrechten en over de straffeloosheid waarvan de verantwoordelijken genieten. Wij herinneren eraan dat mensenrechten voortkomen uit de lessen die zijn geleerd uit oorlogen, misdaden tegen de menselijkheid en genocides. Het zijn geen abstracte idealen die vooruitgang in de weg staan, maar de noodzakelijke fundamenten voor het opbouwen en behouden van vrede tussen

¹ UNICEF The Right Start in Life 2024

² ILO World Social Protection Report 2024-26

³ Oxfam Global Inequality Report 2026

⁴ Oxfam Global Inequality Report 2026

volkeren. Ideologische aanvallen op de mensenrechten zijn een ontkenning van de lessen uit de geschiedenis, een moreel falen, en dienen alleen de machtigen.

8. Wij constateren met grote bezorgdheid dat ongelijkheid niet beperkt blijft tot inkomen of rijkdom. Zij heeft invloed op elk domein van het economische en sociale leven.

- a. De klimaatcrisis is een uiting van ongelijkheid en een nieuwe vorm van geweld tegen mensen die in armoede leven. De rijkste 10% van de wereldbevolking is verantwoordelijk voor 77% van de wereldwijde uitstoot,⁵ en toch dragen de meest achtergestelde gemeenschappen – die het minst bijdragen aan klimaatverandering – de zwaarste last. Zij worden geconfronteerd met toenemende extreme weersomstandigheden, zij lijden onder de verwoesting van hun huizen, gewassen en bestaansmiddelen, en zij zijn het meest blootgesteld aan alle vormen van vervuiling. De milieucrisis kan niet los worden gezien van ongelijke toegang tot hulpbronnen, noch van de historische verantwoordelijkheden van de machtigste actoren en landen.
- b. Ongelijkheid heeft een diepgaande impact op kinderen, ouderen, mensen met een handicap, inheemse volkeren, migranten, ontheemden, raciale gemeenschappen en al diegenen die te maken hebben met elkaar overlappende vormen van discriminatie. Binnen deze groepen worden vrouwen en meisjes onevenredig zwaar getroffen. Genderongelijkheid blijft een hardnekkige en wijdverbreide vorm van ongelijkheid – de diepgewortelde aard ervan binnen maatschappelijke structuren bepaalt wie toegang heeft tot onderwijs, land en hulpbronnen, en wiens werk wordt erkend en beloond. Om armoede uit te bannen, is het noodzakelijk het zorgwerk dat meestal door vrouwen en meisjes wordt verricht, te erkennen, te herverdelen en te waarderen, gelijke rechten te waarborgen en de structuren af te breken die discriminatie en geweld op grond van geslacht in stand houden.
- c. Er blijven grote verschillen bestaan tussen lage- en hoge-inkomenslanden, terwijl uitgesproken ongelijkheden binnen landen de sociale cohesie ondermijnen. Ongelijke toegang tot kansen in het leven — geïllustreerd door verschillen in onderwijsuitgaven van wel 1:40 tussen Sub-Sahara Afrika en Noord-Amerika — blijft de diepgewortelde mondiale welvaart hiërarchieën versterken. Bovendien bestendigt het mondiale financiële systeem deze ongelijkheden door structureel rijkere landen te bevoordelen en de voortdurende stroom van middelen van armere naar rijkere landen mogelijk te maken. Dit vraagt om een dringende hervorming van de internationale financiële, fiscale en schuldsystemen, zodat deze ten dienste staan van mensenrechten, ecologische duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid.

9. We zijn verontrust over het feit dat veel landen zich naar binnen keren, het principe van internationale solidariteit ter discussie stellen en bezuinigen op ontwikkelingshulp – Een situatie die nu al duizenden levens kost.

10. We nemen met grote bezorgdheid kennis van de toename van wrede oorlogen, geteisterd door oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid, en veroordelen de flagrante schendingen van het VN-Handvest. Vaak gebruiken landen ver van de gevechten oorlogen als excuus om overheidsmiddelen van sociale voorzieningen naar militaire doeleinden te

verschuiven en miljoenen mensen in armoede te storten. Vrede kan niet worden gereduceerd tot de afwezigheid van oorlog. Vrede vereist rechtvaardigheid, sociale bescherming, toegang tot rechten en democratische participatie, zodat mensen kunnen leven zonder angst, vernedering en ontbering.

11. Wij constateren met bezorgdheid dat economische modellen die bbp-groei als de belangrijkste maatstaf voor vooruitgang beschouwen, terwijl mensenrechten, sociaal welzijn, ecologische grenzen en de levenservaring van mensen in armoede worden verwaarloosd, niet alleen hebben gefaald in het beëindigen van armoede, maar ook ongelijkheden en onzekerheden hebben vergroot.

12. Wij merken op dat de komende drie jaar (2026-2028) mijlpaaljubilaea markeren

- a. 2026 — de 60^e verjaardag van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (ICESCR) en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (ICCPR), alsmede de 40^e verjaardag van de verklaring inzake het recht op ontwikkeling;
- b. 2027 — de 40^e verjaardag van de onthulling van de eerste herdenkingssteen ter ere van de slachtoffers van armoede en de bijeenkomst van mensenrechtenverdedigers op 17 oktober 1987, die aanleiding gaf tot de Internationale Dag voor de uitbanning van armoede;
- c. 2028 — de 80^e verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;

Naast herdenkingsmomenten moeten deze jubilea kansen worden om het bewustzijn van de ondeelbaarheid van alle mensenrechten te vernieuwen en de strijd tegen armoede centraal te stellen in de democratische, sociale en ecologische transformatie.

13. Wij omarmen het actuele overkoepelende thema voor 17 oktober – “Verenigd voor Vrede en Mensenrechten”. Wij verwelkomen ook de focus van 17 oktober 2026 op het realiseren van “Veilige huizen voor iedereen”. Een veilig huis is niet alleen een dak boven het hoofd. Het is een plek waar mensen kunnen leven zonder angst, honger, vernedering of uitsluiting; een plek die verbonden is met rechten en gemeenschap.

14. In onze eenheid voor vrede en mensenrechten roepen we alle staten op om

- a. hun verplichting na te komen om de mensenrechten te respecteren, te beschermen en geleidelijk te verwezenlijken, zoals vastgelegd in de internationale instrumenten;
- b. ervoor te zorgen dat het realiseren van een waardig leven voor iedereen de eerste prioriteit is, door toegang tot fundamentele rechten te waarborgen;
- c. Machtsongelijkheden aan te pakken en over te stappen van symbolische participatie naar inclusief overleg. Dit betekent het gezamenlijk ontwerpen van beleid om armoede te beëindigen samen met mensen die in armoede leven, in

overeenstemming met de Leidende Principes inzake Extreme Armoede en Mensenrechten en de ondersteuning van inclusieve instrumenten, met name de Inclusive and Deliberative Elaboration and Evaluation of Policies (IDEEP). Dit betekent ook dat mensen die in armoede leven worden erkend als rechthebbenden en kennisdragers, onmisbaar voor het democratische leven;

- d. Hun inzet voor mondiale doelen hernieuwen, zoals de Duurzame ontwikkelingsdoelen die maatstaven zijn voor de verwezenlijking van mensenrechten,
- e. Verantwoordingssystemen versterken, van internationaal tot lokaal niveau;
- f. De begrotingsruimte van de overheid vergroten door middel van een eerlijk en progressief belastingstelsel, met inbegrip van belastingheffing op buitensporige rijkdom, schadelijke financiële stromen en bedrijfswinsten, en deze nieuwe middelen aanwenden voor de financiering van internationale samenwerking en multilaterale verantwoordingssystemen om ervoor te zorgen dat niemand achterblijft;
- g. De tekortkomingen van het economische groeimodel bij het terugdringen van armoede aanpakken en ontwikkelingspaden nastreven die het bbp niet langer als de belangrijkste maatstaf voor vooruitgang stellen, maar in plaats daarvan de verwezenlijking van mensenrechten, sociaal welzijn en ecologische integriteit centraal stellen, met behulp van een routekaart die gezamenlijk is opgesteld door VN-agentschappen, lidstaten, maatschappelijke organisaties, vakbonden, burgerbeweging en academische deskundigen;
- h. Tegen 2030 universele geboorteregistratie realiseren en garanderen dat ieder mens op hun grondgebied recht heeft op een wettelijke identiteit;
- i. Universele toegang tot essentiële sociale beschermingsmaatregelen waarborgen in overeenstemming met hun verplichtingen uit hoofde van VN-verdragen;
- j. Openbare diensten beschermen en uitbreiden en ervoor zorgen dat bezuinigingsmaatregelen de rechten en waardigheid van mensen die in armoede leven niet ondermijnen;
- k. De civiele ruimte beschermen en ervoor zorgen dat mensen die in armoede leven, burgerbeweging, maatschappelijke organisaties, vakbonden en mensenrechtenverdedigers zich kunnen uitspreken, organiseren, participeren en instellingen ter verantwoording kunnen roepen zonder angst voor repressie, stigmatisering of vergelding;
- l. Ervoor zorgen dat de ontwikkeling, inzet en het beheer van kunstmatige intelligentie bijdragen aan menselijk welzijn, sociale inclusie en duurzame ontwikkeling.

15. Wij roepen op tot krachtigere, meer open en inclusievere herdenkingen van de Internationale Dag voor de uitbanning van armoede, een dag die solidariteit op zijn sterkst belichaamt. Deze herdenkingen moeten geworteld zijn in de stemmen, ervaringen en kennis van mensen die in armoede leven. Ze moeten ruimtes zijn van waardigheid,

Herinnering, verzet, dialoog en collectieve actie. Ze moeten oproepen tot eenheid onder alle mensen om ervoor te zorgen dat de mensenrechten en de waardigheid van elk individu worden gehandhaafd.

16. Van Villarceaux tot het Trocadero Human Rights Plaza bevestigen we opnieuw de grondleggende geest van 17 oktober: “Overal waar mannen en vrouwen veroordeeld zijn tot een leven in extreme armoede worden mensenrechten geschonden. Samen opkomen om ervoor te zorgen dat deze rechten worden gerespecteerd, is onze plechtige plicht.” De tekst op de herdenkingssteen is en moet een oproep tot actie zijn in elke gemeenschap, elke instelling en elk overheidsbeleid.

17. Wij roepen mensen van alle generaties – en met name jongeren – op om zich te scharen achter degenen die het verst achterop zijn geraakt, naar hun kennis te luisteren, hun rechten te verdedigen en samen samenlevingen op te bouwen waarin ieder mens, vanaf de geboorte tot het einde van zijn of haar leven, in vrede, veiligheid en waardigheid kan leven.